

УДК 636.32/38.034:636.3(477.43)
DOI <https://doi.org/10.32782/2226-0099.2026.149.2.27>

МОЛОЧНА ПРОДУКТИВНІСТЬ ОВЕЦЬ ПОРОДИ ЛАКОН В УМОВАХ ПОДІЛЛЯ

Цвігун А.Т. – д.с.-г.н., професор,
завідувач лабораторії кормовиробництва та годівлі
сільськогосподарських тварин,
Інститут тваринництва степових районів імені М.Ф. Іванова «Асканія-Нова»
orcid.org/0000-0002-1214-1113

Кудрик Н.А. – к.с.-г.н., с.н.с.,
в.о. директора,
Інститут тваринництва степових районів імені М.Ф. Іванова «Асканія-Нова»
orcid.org/0000-0002-9556-2430

Понько Л.П. – к.с.-г.н.,
доцент кафедри технології виробництва і переробки продукції тваринництва,
Заклад вищої освіти «Подільський державний університет»
orcid.org/0000-0003-4405-7781

Несвятипаска В.Ю. – керівник, в.о. ветеринарного лікаря,
ВКФ «Пілігрим»
orcid.org/0009-0006-3883-749X

Шуплик В.В. – к.с.-г.н., доцент,
завідувач кафедри технології виробництва і переробки продукції тваринництва,
Заклад вищої освіти «Подільський державний університет»
orcid.org/0000-0001-6518-5307

Яковчук В.С. – к.с.-г.н., с.н.с.,
завідувач лабораторії технології виробництва і переробки продукції вівчарства,
Інститут тваринництва степових районів імені М.Ф. Іванова «Асканія-Нова»
orcid.org/0000-0001-8423-8486

Тимофійшин І.І. – к.с.-г.н., доцент,
старший науковий співробітник лабораторії кормовиробництва
та годівлі сільськогосподарських тварин,
Інститут тваринництва степових районів імені М.Ф. Іванова «Асканія-Нова»
orcid.org/0009-0008-6022-8986

У статті висвітлено питання молочної продуктивності вівцематок породи лакон в умовах виробничо-комерційної фірми (ВКФ) «Пілігрим» Кам'янець-Подільського району Хмельницької області. При вивченні молочної продуктивності овець використано матеріали первинного обліку господарства, дослідження проводилися у 2023-2025 роках. Для вивчення рівня молочної продуктивності овець було використано аналітичний, графічний та порівняльний методи досліджень.

Господарство розміщене в зоні екологічного заповідника «Подільські товтри». На вівцефермі застосовують стійлово-пасовищний спосіб утримання тварин. У весняний період вівцематок випасують на пасовищі з різнотрав'я. Впродовж 210 днів на рік тварини мають вільний випас на чистих пасовищах заповідника. В радіусі 60 км немає

жодних забруднюючих підприємств. Влітку тварини пасуться на пасовищах – зранку до спеки, після вечірнього доїння – до 21.00 години. У літній період, окрім пасовища в раціон додають концентровані корми.

В умовах віцеферми у структурі стада овець поголів'я віцематок становить 68,7 %, інші статево-вікові групи займають 31,3 %.

У ВКФ «Пілігрим» підсисний період триває 4-5 тижнів, далі ягнят відлучають, після чого починається період товарного доїння, який триває близько 210 днів. Встановлено, що у порівнянні із 2024 роком (73172 кг) загальний надій молока у 2025 році знизився на 14,8%, однак він вищий на 5,6%, ніж у 2023 році (59046 кг). Середньодобовий надій (1,98 кг) за 2025 рік свідчить про стабільно високу продуктивність дійного стада. Щодо середнього показника за 210 днів лактації за 2023-2025 роки, то він становив 432,4 кг молока від однієї віцематки. У період роздою, який триває 1-40 днів, спостерігається стрімке зростання продуктивності. Пік лактації припадає приблизно на 30-40 день, коли добовий надій досягає максимуму – понад 3,5 кг.

Аналіз молочної продуктивності віцематок за 2023-2025 роки свідчить про стабільний розвиток ВКФ «Пілігрим». Незважаючи на незначні сезонні коливання, вдалося забезпечити сталий ріст середнього надію на віцематку до 415,76 кг, це свідчить про високий генетичний потенціал стада та ефективність обраної технології утримання.

Ключові слова: порода, лакон, віцематки, молочно продуктивність, надій.

Tsvihun A.T., Kudryk N.A., Ponko L.P., Nesviatypaska V.Yu., Shuplyk V.V., Yakovchuk V.S., Tymofishyn I.I. Milk productivity lacaine sheep in the conditions of Podillia

The article highlights the issue of milk productivity of ewes of the Lakon breed in the conditions of the production and commercial firm (VKF) "Pilgrim" of Kamianets-Podilskyi district of Khmelnytskyi region. When studying the milk productivity of sheep, materials from the primary accounting of the farm were used, the research was conducted in 2023-2025. Analytical, graphical and comparative research methods were used to study the level of milk productivity of sheep.

The farm is located in the Podilski Tovtry ecological reserve zone. The sheep farm uses a stall-pasture method of keeping animals. In the spring, ewes are grazed on a pasture of mixed grass. For 210 days a year, the animals have free grazing on the clean pastures of the reserve. There are no polluting enterprises within a radius of 60 km. In the summer, the animals graze on pastures – in the morning before the heat, after evening milking – until 9:00 p.m. In the summer, in addition to pasture, concentrated feed is added to the diet.

In the conditions of a sheep farm, in the structure of the sheep herd, the number of ewes is 68.7%, other sex-age groups occupy 31.3%.

In the VKF "Pilgrim", the suckling period lasts 4-5 weeks, then the lambs are weaned, after which the commercial milking period begins, which lasts about 210 days. It was established that compared to 2024 (73172 kg), the total milk yield in 2025 decreased by 14.8%, but it is 5.6% higher than in 2023 (59046 kg). The average daily yield (1.98 kg) for 2025 indicates a consistently high productivity of the dairy herd. As for the average indicator for 210 days of lactation for 2023-2025, it was 432.4 kg of milk from one ewe. During the separation period, which lasts 1-40 days, a rapid increase in productivity is observed. The peak of lactation occurs around day 30-40, when daily milk yield reaches its maximum – over 3.5 kg.

Analysis of the milk productivity of ewes for 2023-2025 indicates the stable development of the Pilgrim VKF. Despite minor seasonal fluctuations, it was possible to ensure a steady increase in the average milk yield per ewe to 415.76 kg, which indicates the high genetic potential of the herd and the effectiveness of the selected keeping technology.

Key words: breed, Lacaine, ewes, milk productivity, milk yield.

Постановка проблеми. Молочне вівчарство – важлива галузь тваринництва, що забезпечує виробництво високопоживного молока з високим вмістом жиру, білка, молочного цукру, мінеральних речовин та вітамінів [1, 5, 18]. За даними науковців [2, 5], за хімічним складом молоко овець значно перевершує молоко інших видів сільськогосподарських тварин. Так, енергетична цінність овечого молока у 1,5 рази вища, ніж коров'ячого. Воно містить у 1,8 рази більше жиру і білка, у 1,4 рази більше сухих речовин.

На території України розводять високопродуктивних молочних овець породи лакон. За сприятливих умов годівлі, догляду та утримання, тварини цієї породи на високому рівні реалізують генетичний потенціал продуктивності. Так, середній надій молока за лактаційний період (150-180 днів) становить 300-500 кг. Середній добовий надій складає 2,7-3,1 л/день на піку лактації, а в окремих тварин – до 5 л/день. Ці показники значно перевищують середні дані інших місцевих порід, для яких середній надій складає 100-250 л за лактацію [41].

Середні показники живої маси вівцематок знаходяться в межах 50-60 кг, плодючість 130-150%. Жива маса ягнят при народженні 2,0-3,5 кг, при відлученні ярки досягають 15-20 кг, 6 міс. – 40-45, 12 міс. – 55-60 кг, що вказує на ранню статеву скоростиглість молодняку [14].

Молоко овець породи лакон цінується не лише за кількість, але й за високу якість. Жиристість молока становить 6,5-7,5 %, вміст білка – 5,5-6,8 %, що робить його ідеальним для виробництва сирів різних сортів [55].

Найрозповсюдженіший сир, який готують з овечого молока – це бринза. З овечого молока виробляють такі м'які та тверді сири: горгонзола, рокфор, качковал, пекоріно, манчего, парміно.

Тварини породи лакон мають генетичний потенціал для підвищення молочної продуктивності вівцематок [10, с. 3-23; 11, с. 165-170]. Це зумовлює необхідність аналізу рівня молочної продуктивності вівцематок даної породи, що в подальшому дозволить розробити практичні рекомендації для підвищення ефективності та конкурентоспроможності галузі вівчарства на Поділлі.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Овече молоко – повноцінний продукт споживання. Однак у натуральному вигляді таке молоко споживають рідко. Молоко овець має м'який, дещо солодкуватий смак. Цінність овечого молока значно вища, у загальних об'ємах за поживними речовинами, ніж коров'ячого чи козиного. Білок овечого молока перетравлюється в організмі людини на 99,1%, у той час як коров'ячого – на 92,6%. Овече молоко є ідеальною сировиною для сироваріння, зокрема для виробництва твердих і м'яких сирів [2, 48, 51]. У зв'язку з цим зростає інтерес до спеціалізованих молочних порід овець, серед яких провідне місце займає порода лакон (Lacaune).

Молоко овець – це унікальний продукт харчування, який містить більше 100 поживних та біологічно активних речовин, найважливішими серед яких є білки – 4,47-6,86%, жир – 3,90-9,80%, вуглеводи (лактоза) 4,40-5,60%, мінеральні елементи – 0,80-1,10% та вітаміни. За різноманітністю поживних речовин молоко овець та продукти, виготовлені з нього, не мають аналогів серед інших продуктів харчування. Молочна продуктивність вівцематок, а також склад молока залежать не лише від породи, умов годівлі та утримання тварин, але й від періоду лактації, сезону ягніння та віку тварин [10, с. 3-23; 19, с. 119-121; 20-26; 29; 27, с. 12-15; 31-33].

У багатьох країнах світу молоко овець – є цінним харчовим продуктом, з якого виготовляють кисломолочні продукти, різні сорти сиру. Овече молоко – важливе джерело доходу у тих країнах, де клімат несприятливий для розведення великої рогатої худоби. Наприклад, в Іспанії, Португалії, Греції виробництво овечого молока складає не менше 15% загального доходу, а інколи – сягає 30% [25, с. 279-284].

Перше місце за розвитком молочного вівчарства посідає Туреччина. Щорічно вона виробляє біля 14% світового обсягу молока овець. Друге місце займає Китай (більше 11,0), третє місце – Греція (7,1%).

Сьогодні, українські підприємці та фермери працюють над збільшенням виробництва молока овець, кисломолочних продуктів та різних сортів сиру [52].

Після початку військової агресії російської федерації в Україну, кількості овець та виробництво товарного овечого молока у нашій країні значно зменшилось. У результаті анексії Криму та частини Донецької області у 2014 році, Україна втратила 300 тис. овець. На сьогодні не залишилося жодного племінного господарства із розведення цигайської породи овець [10, с. 3-23].

На думку фахівців, [7, с. 6-17; 8, с. 3-16, 9 с. 3-17, 49, с. 136-138] є позитивний розвиток в аграрному секторі України, який вказує на перспективу розвитку галузі вівчарства. Наприклад, впроваджена дієва система державної підтримки; вирішуються питання створення спеціалізованих генотипів овець молочного та м'ясного напрямків продуктивності [7, с. 6-17; 8, с. 3-16]; удосконалюються існуючі породи (підвищення показників продуктивності) [3, с. 57-65; 42, с. 257-263].

Молочна продуктивність вівцематок – це генетично зумовлена селекційна ознака. Вона є однією із основних факторів інтенсивності розвитку ягнят в період підсису, їх збереженості та подальшої продуктивності. Після відлучення ягнят, вона забезпечує виробництво товарного молока, з подальшою переробкою на високоякісні молочні продукти, чим підвищує ефективність та конкурентоспроможність галузі [5].

Сьогодні науковці шукають сучасні підходи підвищення молочної продуктивності вівцематок. Вони базуються на глибокому аналізі застосування місцевих кормів на природних пасовищах і збереженні природного середовища. Наприклад, використання місцевих природних та культурних пасовищ [36, с. 209-210; 37, с. 277-281; 43, с. 95; 53, с. 175-177]; застосування біологічно активних речовин в годівлі маток [37, с. 276; 50, с. 45]. Результатом повноцінної та збалансованої годівлі вівцематок є їх висока молочна продуктивність.

Аналіз наукових досліджень у галузі молочної вівчарства показав, що робота спрямована на майбутнє підвищення продуктивності маток у результаті застосування пробіотика дійним вівцематкам сприяє підвищенню середньодобових надоїв на 27,1% ($p > 0,05$) [34, с. 235-248].

Використання побічних продуктів сприяють підвищенню молочної продуктивності тварин. Так, відходи з переробки оливок у раціоні овець, впливають на збільшення в молоці поліненасичених жирних кислот [35, с. 196-197; 39, с. 11-12; 46, с. 96-98]; цитрусові субпродукти сприяють підвищенню молочної продуктивності овець [44, с. 22-30; 54, с. 53-55]; використання м'якоті граната знижує концентрацію насичених жирних кислот [45, с. 283]; включення куркуміну сприяє поліпшенню здоров'я тварин, продуктивності та якості молока [47, с. 45]

На Поділлі раніше не вивчалася молочна продуктивність вівцематок породи лакон. Є наукові роботи з вивчення молочної продуктивності різних порід овець таких науковців як: Лесик О. Б., Похивка М. В. [17, с. 71-82]; Скрепець К. В., Яковчук Г. О., Рукавнікова Г. І. [28, с. 222-234]; Бондаренко О. Ю., Корбич Н. М., Заруба К. В. [4, с. 216-219] та ін.

Тому, вивчення молочної продуктивності вівцематок породи лакон в умовах Поділля є актуальним.

Постановка завдання. Мета роботи – проведення аналізу молочної продуктивності вівцематок породи лакон в умовах вівцеферми протягом 2023-2025 років.

Методи дослідження. Дослідну роботу проводили в умовах ВКФ «Пілігрим» Кам'янець-Подільського району Хмельницької області на стаді вівцематок породи лакон.

Для вивчення рівня молочної продуктивності овець було використано аналітичний, графічний і порівняльний методи досліджень.

При вивченні даного питання було використано матеріали первинного обліку господарства за 2023-2025 роки.

Виклад основного матеріалу дослідження з повним обґрунтуванням отриманих результатів. В умовах виробничо-комерційної фірми «Пілігрим» розводять стадо овець молочної породи лакон. Господарство розміщене в зоні екологічного заповідника «Подільські товтри». Сприятливий мікроклімат, багаті пасовища та знання фахівців, дозволяють займатися вівчарською справою професійно [13, с. 413].

Порода овець лакон – одна із провідних молочних порід у світі, яка має високу продуктивність, якісне молоко та здатність тварин адаптуватися до різних умов утримання. Її молоко особливо цінне при виробництві високоякісних сирів, що робить цю породу привабливою, як для великих молочних ферм, так і для маленьких фермерських господарств, які спеціалізуються на виробництві сирів різних сортів [55].

Вівцематки забезпечують економічну стабільність всього виробництва та виробляють основну масу продукції, їх потреба у поживних речовинах залежить від різних чинників. Обов'язковою умовою успішного ведення галузі вівчарства є збалансована годівля, вона підвищує надій і підтримує здоров'я тварин [30].

За даними закордонних дослідників [38, 40], годівлю молочних овець варто починати на початку останніх двох місяців кінності. При годівлі маток слід контролювати наявність чистої води, оптимальний вміст клітковини, мінералів та вітамінів, джерел енергії та азоту. Дотримання вищезазначених потреб, дає змогу мати високу продуктивність маток у майбутньому.

Сучасні селекційні програми спрямовані на підвищення молочної продуктивності та якості молока, адже молочна продуктивність вівцематок на 20-30% залежить від генетики (спадковості) і на 70–80% – від умов годівлі та утримання. Однак, саме селекційні чинники визначають потенціал овець [6, 38, 40].

Селекція у молочному вівчарстві направлена на створення овець з високою молочною продуктивністю, які мають міцне здоров'я та придатність до машинного доїння [12, с. 83; 21, с. 98].

У стаді потрібно контролювати групу маток, тому що від їх кількості залежить обсяг виробництва продукції і якісне покращення стада. Якщо відсоток вівцематок малий – буде отримано і вирощено недостатню кількість молодяку [13, с. 413].

В умовах ВКФ «Пілігрим» поголів'я вівцематок у структурі стада становить – 68,7 %, інші статеві-вікові групи займають 31,3 %. Такий високий відсоток маток є характерним для господарств вузькоспеціалізованого молочного напрямку, адже саме маточне поголів'я є джерелом товарного молока.

Ця структура є оптимальною для реалізації генетичного потенціалу породи лакон в умовах Поділля, забезпечуючи стабільні обсяги сировини для сироваріння.

Як зазначалося у наших попередніх наукових роботах [15], в умовах даної вівцеферми застосовують стійлово-пасовищний спосіб утримання, окоти вівцематок припадають на січень-березень.

У весняний період (в кінці квітня або на початку травня) вівцематок випасають на пасовищі (різнотрав'я). Впродовж 210 днів на рік тварини мають вільний випас на чистих пасовищах заповідника. В радіусі 60 км немає жодних забруднюючих підприємств. Влітку тварини пасуться на пасовищах – зранку до спеки,

після вечірнього доїння – до 21.00 год. У літній період, окрім пасовища в раціон додають ячмінні пластівці.

В осінній період маток випасають на пасовищі (до появи першого снігу), також згодовують сіно і сінаж люцерни. При переході овець на зимово-стійлове утримання в раціон включають ячмінні пластівці.

Ранкове доїння маток влітку проводиться з 5.30 до 7.30 год., вечірнє – 15.30-18.00; ранкове доїння взимку починається з 06.00 і триває до 7.30 год., вечірнє – 17.00-19.00. У господарстві використовують доїльну установку De-laval (36 голів дояться, 36 чекають). Продуктивність вівцематок в середньому становить 1,5-3 кг молока [14, с. 244-254].

Для оцінки молочної продуктивності у вівчарстві, динаміка за лактаціями є основною, оскільки вівцематки досягають максимальної продуктивності не відразу. При першій лактації тварини ще ростуть, тому дають лише 70–80% від своїх потенційних можливостей. При другій лактації надій зростає на 15–20% у порівнянні із першою. При третій-п'ятій лактації – надой сягають найвищих показників. Це свідчить про те, що тварини повністю сформовані, а молочна залоза працює на повну потужність. Поступове зниження продуктивності припадає на шосту лактацію і вище, оскільки організм тварини старіє, зношується зубна система, відповідно це впливає на споживання корму [12, 21].

У молочних овець тривалість лактаційного періоду залежить від інтенсивності селекції.

Порода лакон є світовим лідером за молочною продуктивністю овець, її лактаційні характеристики суттєво відрізняються від комбінованих чи місцевих порід, завдяки інтенсивній селекції у Франції. Середня тривалість лактаційного періоду складає 165-210 днів (5,5-7 місяців). У високопродуктивних стадах при інтенсивній годівлі овець лактація може тривати до 240-260 днів [41, 55].

Середній надій породи за лактацію складає 280-400 кг молока. Рекордні показники можуть бути понад 500-600 кг. На піку лактації (через 4-6 тижнів після окоту) матка даної породи дає 2,5-4 л молока на добу.

У породи лакон дуже «витривала» лактаційна крива. Це означає, що після досягнення піку – надій повільно знижується, що дозволяє отримувати стабільну кількість молока протягом багатьох місяців [41, 55].

У ВКФ «Пілігрим» підсисний період триває 4-5 тижнів, далі ягнят відлучають, після чого починається період товарного доїння, який триває близько 210 днів.

Середній надій на одну вівцематку у 2025 році за лактацію склав 415,76 кг, відповідно середньодобовий надій на одну голову становив 1,98 кг (рис. 1). Така продуктивність значно перевищує показники місцевих комбінованих порід. Це свідчить про відмінну адаптацію породи лакон до умов Поділля.

У період роздою, який триває 1-40 днів, спостерігається стрімке зростання продуктивності. Пік лактації припадає приблизно на 30-40 день, коли добовий надій досягає максимуму – понад 3,5 кг. Це свідчить про високий генетичний потенціал маток. Після піку лактації починається поступове зниження надой. Цей період найкраще демонструє тривалість ефективного використання тварин. Далі надій плавно знижується і вказує на завершення лактації та перехід тварин у період сухостою.

У таблиці 1, рис. 2, наведені показники молочної продуктивності вівцематок за 2023–2025 роки.

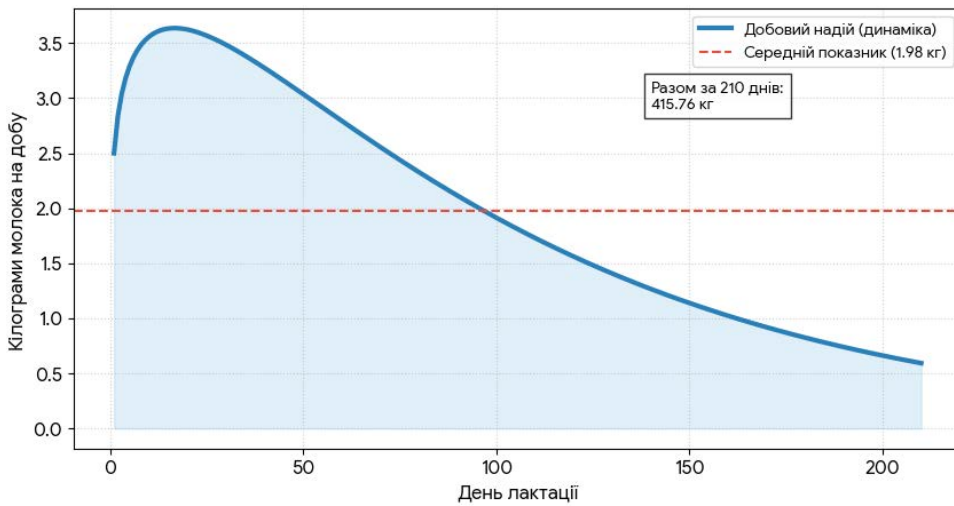

Рис. 1. Лактаційна крива та середньодобовий надій на одну вівцематку за 2025 рік

Таблиця 1

Показники молочної продуктивності вівцематок

Роки	Загальний надій (кг)	Надій на 1 вівцематку за лактацію (кг)	Середньодобовий надій (кг/добу)
2023	59046	393,64	1,87
2024	73172	487,81	2,32
2025	62364	415,76	1,98
Середній надій	64860	432,40	2,06

За даними таблиці 1, найпродуктивнішим виявився 2024 рік, надій був вищим на 17,3–24 % у порівнянні з іншими роками.

Порівняно із 2024 роком (73172 кг), загальний надій молока у 2025 році знизився на 14,8%, однак він вищий на 5,6 %, ніж у 2023 році (59046 кг). Середньодобовий надій (1,98 кг) за 2025 рік свідчить про стабільно високу продуктивність дійного стада. Щодо середнього показника за 210 днів лактації за 2023–2025 роки, то він становив 432,4 кг молока від однієї матки.

На рис. 3. наведено графік, в якому порівнюються середньодобові надії на 1 вівцю за місяцями лактації господарства за 2023–2025 роки.

Згідно з рис. 3, за 2023–2025 роки у ВКФ «Пілігрим» спостерігається чіткий пік надій вівцематок у травні, після чого йде його поступове зниження. Це типово для пасовищного періоду та фізіології лактації. Починаючи з серпня, спостерігається поступове зниження, а в жовтні-грудні показники мінімальні.

У 2024 році продуктивність маток була найбільш стабільною та високою у весняно-літні місяці. У 2025 році (травень та квітень місяці) надії у вівцематок становили на рівні минулого року, але влітку спостерігався швидший спад молочної продуктивності, що, на наш погляд, пов'язано з різким підвищенням температури повітря у цей період.

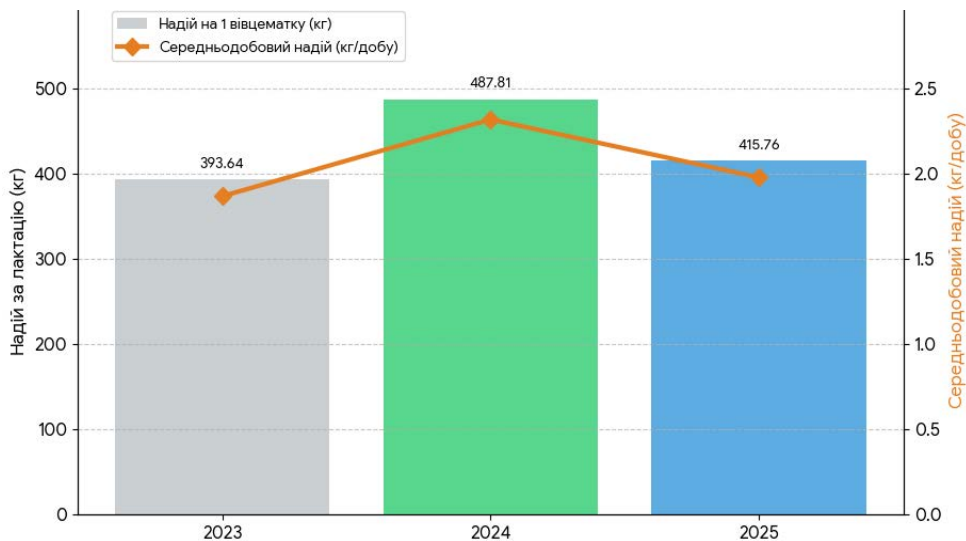

Рис. 2. Продуктивні показники вівцематок за 2023-2025 роки

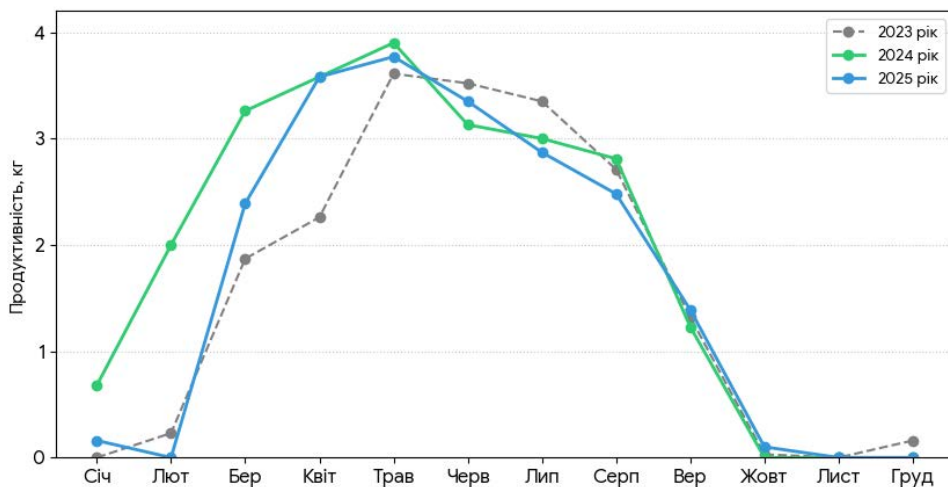

Рис. 3. Середньодобові надой на 1 вівцематку за місяцями лактації (кг)

Висновки. Аналіз молочної продуктивності вівцематок за 2023–2025 роки свідчить про стабільний розвиток ВКФ «Пілігрим». Незважаючи на незначні сезонні коливання, вдалося забезпечити сталий ріст середнього надоя на вівцематку до 415,76 кг, це свідчить про високий генетичний потенціал стада та ефективність обраної технології утримання. У 2025 році продуктивність маток була нижчою, ніж у 2024, однак середній надій – 1,98 кг/добу на одну вівцематку, є відмінним показником для молочного вівчарства.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ:

1. Аверчева Н.О. Перспективи ефективного розвитку галузі вівчарства. Таврійський науковий вісник. 2020. Вип. 2. С. 57-68. doi:10.32851/2708-0366/2020.2.8
2. Біологія продуктивності сільськогосподарських тварин : підручник / І.Ю. Горбатенко, М.І. Гиль, М.О. Захаренко та ін. ; за ред. М.І. Гиль ; МНАУ. Миколаїв : Видавничий дім «Гельветика», 2018. 600 с.
3. Бойко Н. В. Особливості формування якості вовни у ягнят різних генотипів та інтенсивності росту. Науково-технічний бюлетень ІТ НААН. 2017. № 118. С. 57-65.
4. Бондаренко О. Ю. Корбич Н.М., Заруба К.В. Показники продуктивності вівцематок асканійської м'ясо-вовнової породи з урахуванням настригу митої вовни. Науково-інформаційний вісник. 2020. Вип. 13. С. 216-219.
5. Вівчарство України : монографія / Вдовиченко Ю. В., Жукорський О. М., Іовенко В. М. та ін. ; за ред. В. М. Іовенка. 2-ге вид. Київ : Аграрна наука, 2016. 644 с.
6. Вдовиченко Ю.В., Жарук П.Г. Генетичні ресурси овець в Україні. Вісник аграрної науки, 2019. № 5. С. 38-44. doi:10.31073/agrovisnyk201905-05
7. Вдовиченко Ю.В., Жарук П.Г., Жарук Л.В. Програмні засади створення м'ясного вівчарства України. Вівчарство та козівництво. 2019. Вип. 4. С. 6-17. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/vivkoz_2019_4_3 (дата звернення: 12.04.2026).
8. Вдовиченко Ю.В. Стан та наукове забезпечення галузі вівчарства в Україні. Науковий вісник «Асканія-Нова». 2016. Вип. 9. С. 3-16. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/nvan_2016_9_3 (дата звернення: 12.04.2026).
9. Вдовиченко Ю. В., Жарук П. Г., Заруба К. В., Маслюк А. М., Жарук Л.В. Стан та перспективи розвитку вівчарства в державних підприємствах дослідних господарствах мережі НААН. Вівчарство та козівництво. 2018. Вип. 3. С. 3-17. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/vivkoz_2018_3_3 (дата звернення: 12.04.2026).
10. Вдовиченко Ю.В., Кудрик Н.А., Жарук П.Г., Жарук Л.В. Наукові засади розвитку вівчарства південного регіону України. Вівчарство та козівництво. 2017. Вип. 2. С. 3–23. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/vivkoz_2017_2_3 (дата звернення: 12.04.2026).
11. Довідник з вівчарства. Вдовиченко Ю.В., Вороненко В.І., Іовенко В.М., Жарук П.Г., Польська П.І. та ін. Нова Каховка «ПІЕЛ». 2017. 166 с.
12. Довідник з повноцінної годівлі сільськогосподарських тварин / за ред. Іба-тулліна І.І., Жукорського О.М. 2016. 300 с.
13. Кудрик Н. А., Цвігун А. Т., Понько Л. П., Несвятитаска В. Ю., Яковчук В. С., Тимофійшин І. І. Особливості годівлі овець породи лакон в умовах Поділля. Таврійський науковий вісник № 137. 2024. С. 410-420. doi:10.32782/2226-0099.2024.137.48
14. Кудрик Н. А., Цвігун А. Т., Понько Л. П., Несвятитаска В. Ю., Яковчук В. С., Тимофійшин І. І. Особливості годівлі молодняка породи лакон в умовах Поділля. Таврійський науковий вісник № 142. Ч. 2. 2025. С. 244-254. doi:10.32782/2226-0099.2025.142.2.31
15. Лакон. Kurkul : веб-сайт. 2022. URL : <https://kurkul.com/porody/524-lakon> (дата звернення 22.03.2026).
16. Лесик О.Б., Похивка М.В., Томаш Л.В., Семенчук В.Г. Продуктивні особливості овець буковинського типу асканійської м'ясо-вовнової породи з кросбредною вовною в умовах Буковини. Вісник аграрної науки. 2024. № 12 (861). С. 23-29. doi:10.31073/agrovisnyk202412-03
17. Лесик О.Б. Похивка М.В. Молочна продуктивність вівцематок різних генотипів в умовах Буковини. Тематичний науковий збірник «Вівчарство та козівництво». 2020. Випуск 5. С. 71-82. URL : http://nbuv.gov.ua/UJRN/vivkoz_2020_5_8 (дата звернення 22.03.2026).

18. Лесик О.Б., Похивка М.В., Томаш Л. В. Молочність вівцематок і ріст ягнят буковинського типу асканійської м'ясо-вовнової породи в умовах Буковини. Таврійський науковий вісник. 2025. Вип. 143(1). С. 263-269. doi:10.32782/2226-0099.2025.143.1.32

19. Лесик О.Б., Похивка М.В., Маковічук С.Д. Показники продуктивності овець буковинського типу асканійської каракульської породи в умовах Буковини. Розведення і генетика тварин. 2025. Вип. 70. С. 119–126. doi:10.31073/abg.70.10

20. Методологія та організація наукових досліджень у тваринництві / за ред. І. І. Ібагуліна і О. М. Жукорського : посібник. К., 2017. 328 с. ISBN 978-966-540-415-6

21. Науково-практичні основи нормованої годівлі овець та кормовиробництва : монографія / за ред. В.М. Іовенка. Херсон : Олді+, 2022. 300 с. ISBN 978-966-289-594-0

22. Норми годівлі вівцематок. 2020. URL : <https://agro.vobu.ua/1031> (дата звернення 22.03.2026).

23. Норми годівлі овець на відгодівлі. 2020. URL : <https://agro.vobu.ua/1042> (дата звернення 22.03.2026).

24. Нежлукченко Т. І. Основні напрямки підвищення ефективності галузі вівчарства. Науковий вісник Національного університету біоресурсів і природокористування України. 2016. Вип. 236. С. 200-205. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/vnpau_tevrpt_2016_236_24 (дата звернення 22.03.2026).

25. Нечмілов В.М. Молочне вівчарство – один із факторів підвищення конкурентоздатності вівчарства. Таврійський науковий вісник. 2012. № 81. С. 279-284. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Tavnv_2012_81_54 (дата звернення 22.03.2026).

26. Польська П.І., Калащук Г.П., Чічаєва О.П., Калащук В.В. Відтворювальна здатність і продуктивність інтенсивних типів овець асканійської м'ясо-вовнової породи із кросбредною вовною за різних кормових умов. Вівчарство та козівництво. 2019. Вип. 4. С. 63-82. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/vivkoz_2019_4_8 (дата звернення 22.03.2026).

27. Піхтірьова А.В. Вплив молочної продуктивності вівцематок на ріст та розвиток ягнят. Вісник Сумського національного аграрного університету. 2015. Вип. 7. (37). С. 12-15. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Vsna_vet_2015_7_5 (дата звернення 22.03.2026).

28. Скрепець К. В., Яковчук Г. О., Рукавнікова Г. І. Показники молочної продуктивності овець асканійської селекції з різними генотипами за GH-локусом. Науковий вісник «Асканія-Нова», 2021. № 14. С. 222-234. doi:10.33694/2617-0787-2021-1-14-222-234

29. Стапай П., Стахів Н., Параняк Н. Вівці – це вигідно. 2021. URL : <https://agro-business.com.ua/agro/suchasne-tvarynnytstvo/item/20950-vivtsi-tse-vyhidno.html> (дата звернення 20.03.2026).

30. Седіло Г., Вовк С., Петришин М. Сучасні тенденції у технології годівлі вівцематок. 2022. URL : <https://agro-business.com.ua/agro/suchasne-tvarynnytstvo/item/24672-suchasni-tendentsii-u-tekhnohii-hodivli-vivtsematok>. (дата звернення 16.03.2026).

31. Чігірьов В.О., Чепур В.К. Оцінка основних селекційних ознак продуктивності овець одеського внутрішнього породного типу асканійської м'ясо-вовнової породи / Матеріали VII міжнародної науково-практичної конференції. Зоотехнічна наука: історія, проблеми, перспективи. Кам'янець-Подільський. 2017. С. 68-71.

32. Чігірьов В., Бєсягіна С., Мажилівська К., Тихонов Д. Оцінка основних селекційно-генетичних ознак продуктивності овець одеського типу асканійської м'ясо-вовнової породи різних етологічних типів. Аграрний вісник Причорномор'я. 2020. Вип. 96. С. 89-95. doi:10.37000/abbsl.2020.96.11

33. Чігірьов В., Мажилівська К., Тихонов Д. Динаміка живої маси, інтенсивність росту, екстер'єрні особливості ярок одеського типу асканійської м'ясо-вовнової породи різних етологічних типів. Agrarian bulletin of the Black sea littoral.

2019. Iss. 95. С. 98-105. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/agbubls_2019_95_18 (дата звернення 16.03.2026).

34. Яковчук В. С., Жулінська О. С., Іванина О. П. Вплив пробіотики на молочну продуктивність вівцематок. Науковий вісник «Асканія-Нова», 2021. № 14. С. 235-248. doi:10.33694/2617-0787-2021-1-14-235-248

35. Albuquerque J.A., Gonzalez J., Garcia D., Cegarra J. Agrochemical characterisation of alperujo, a solid by-product of the two-phase centrifugation method for olive oil extraction. *Bioresour. Technol.* 2004. № 91. 195-200. doi:10.1016/S0960-8524(03)00177-9

36. Bonanno A., Di Grigoli A., Vergetto D., Tornambè G., Di Miceli G., Giambalvo D., Grazing sulla and/or ryegrass forage for 8 or 24h daily. *Grassland Sci. Eur.* 2007. № 12. 208-211. URL:chrome-extension://efaidnbmnnnibpcajpcgiclfefindmkaj/<https://iszsicilia.pa.it/wp-content/uploads/2025/03/grazing-sulla-and-or-ryegrass-forage-for-8-or-24-hours-dailyeffects-on-ewes-feeding-behaviour-min.pdf> (дата звернення 16.03.2026).

37. Ben Salem H., Nefzaoui A. Feed blocks as alternative supplements for sheep and goats. *Small Ruminant Research.* 2003. № 49. 275-288. doi:10.1016/S0921-4488(03)00144-5

38. Deysine M., Persillon H. Maîtriser l'alimentation de son troupeau de brebis laitières. 2022. URL : <https://ehlgbai.org/maitriser-lalimentation-de-son-troupeau-de-brebis-laitieres-ehlg-pays-basque-pyrenees-atlantiques-64/> (дата звернення 15.03.2026).

39. Cannas A., Feeding of lactating ewes. In: G. Pulina (ed.) *Dairy Sheep Feeding and Nutrition.* Avenue Media, Bologna, Italy. 2002. 123-166. URL :https://www.researchgate.net/publication/313162766_Feeding_of_lactating_ewes (дата звернення 15.03.2026).

40. Lactation in Farm Animals – Biology, Physiological Basis, Nutritional Requirements, and Modelization. 2019. URL : <https://www.intechopen.com/chapters/66511> (дата звернення 08.03.2026).

41. Lacaune Dairy Farm. 2024. URL : <https://lacaunefarm.com/en/> (дата звернення 01.04.2026).

42. Makovicky P., Galisova Čopikova M., Margetin M., Makovicky P., Nagy M. Growth Intensity of Lambs during Artificial Milk Rearing Depending on Chosen Non Genetic Factors. *Iranian Journal of Applied Animal Science.* 2019. 9. (2), 257-263. URL : https://www.researchgate.net/publication/333532323_Growth_Intensity_of_Lambs_during_Artificial_Milk_Rearing_Depending_on_Chosen_Non_Genetic_Factors (дата звернення 01.04.2026).

43. Molle G., Decandia M., Cabiddu A., Landau S.Y., Cannas A. An update on the nutrition of dairy sheep grazing Mediterranean pastures. *Small Ruminant Research* 2008. № 77. 93-112. doi:10.1016/j.smallrumres.2008.03.003

44. Morand-Fehr P., Fedele V., Decandia M., Le Frileux Y. Influence of farming and feeding systems on composition and quality of goat and sheep milk. *Small Ruminant Research.* 2007. Vol. 68. Issues 1-2. 20-34. doi:10.1016/j.smallrumres.2006.09.019

45. Valenti B., Luciano G., Morbidini L., Rossetti U., Codini M., Avondo M., Priolo A., Bella M., Natalello A., Pauselli M. Dietary pomegranate pulp: Effect on ewe milk quality during late lactation. *J. Animals.* 2019. № 9. 283. doi:10.3390/ani9050283

46. Vargas-Bello-Pérez E., Vera R.R., Aguilar C., Lira R., Pena I., Fernández J. Feeding olive cake to ewes improves fatty acid profile of milk and cheese *Animal Feed Science and Technology.* 2013. № 184. 94-99. doi:10.1016/j.anifeedsci.2013.05.016

47. Jaguzeski A.M., Perin G., Bottari N.B., Wagner R., Fagundes M.B., Schetinger M.R.C., Morsch V.M., Stein C.S., Moresco R.N., Barreta D.A., Danieli B., Defiltro R.C., Schogor A.L.B., Da Silva A.S., Addition of curcumin to the diet of dairy sheep improves health, performance and milk quality. *Animal Feed Science and Technology.* 2018. P. 45. doi:10.1016/j.anifeedsci.2018.10.010

48. Hernandez J. C. A., Ortega O. A. C., Schilling S. R., Campos S. A., Perez A. H. R., Ronquillo M. G. Organic Dairy Sheep Production Management. *Organic Farming. A Promising Way of Food Production*. 2015. 261-283. doi:10.5772/61458
49. Vdovichenko Y. V., Zharuk P. G. State and prospects for the development of the sheep breeding industry in Ukraine. *Bulletin of the Dnipropetrovsk State Agrarian University*. 2013. № 1. С. 136-138. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/vddau_2013_1_36 (Last accessed: 1.04.2026).
50. Jaguezeski A.M., Perin G., Bottari N.B., Wagner R., Fagundes M.B., Schetinger M.R.C., Morsch V.M., Stein C.S., Moresco R.N., Barreta D.A., Danieli B., Defiltro R.C., Schogor A.L.B., Da Silva A.S., Addition of curcumin to the diet of dairy sheep improves health, performance and milk quality. *Animal Feed Science and Technology*. 2018. P. 45. doi:10.1016/j.anifeedsci.2018.10.010
51. Hernandez J. C. A., Ortega O. A. C., Schilling S. R., Campos S. A., Perez A. H. R., Ronquillo M. G. Organic Dairy Sheep Production Management. *Organic Farming. A Promising Way of Food Production*. 2015. 261-283. doi:10.5772/61458
52. Statistical data on sheep milk production. 2022. URL: <https://www.tridge.com/intelligences/sheep-milk/production> (Last accessed: 1.04.2026).
53. Soják L., Blasko J., Kubinec R., Górová R., Addová G., Ostrovský I., Margetín, M. Variation among individuals, breeds, parities and milk fatty acid profile and milk yield of ewes grazed on pasture. *Small Rumin. Res.* 2013. № 109. 173-181. doi:10.1016/j.smallrumres.2012.07.017
54. Scerra V., Caparra P., Foti F., Lanza M., Priolo A. Citrus pulp and wheat straw silage as an ingredient in lamb diets: effects on growth and carcass and meat quality. *Small Ruminant Res.* 2001. № 40. 51-56. doi:10.1016/S0921-4488(00)00208-X
55. The Lacaune breed. 2019. URL : <https://lacaunebg.com/en/about-breed/>. (Last accessed: 1.04.2026).

Дата першого надходження статті до видання: 27.04.2026

Дата прийняття статті до друку після рецензування: 22.05.2026

Дата публікації (оприлюднення) статті: 29.05.2026